

Складання віршів як засіб підвищення мотивації до вивчення іноземної мови

Євгенія ВИШНЕВЕЦЬКА,

вчитель англійської мови, вчитель вищої категорії

В умовах гуманізації та гуманітаризації освіти актуалізується питання пошуку ефективних засобів і технологій навчання, зокрема й щодо іноземної мови. З нашого погляду, ефективним прийомом навчання є використання поетичних творів на уроках іноземної мови з метою розвитку образного мислення та розширення лексичного запасу учнів.

У процесі читання вірша учень усвідомлює необхідність використання лексики для трансляції думки автора й ознайомлюється з різними функціями мови у спілкуванні. Іноземна мова виконує такі самі функції, як і рідна: є засобом пізнання, спілкування й виявлення ставлення до світу, інструментом розвитку і виховання, зберігачем національної культури.

За умов спонукання дитини до самостійного написання віршів відбувається емоційне піднесення, розуміння можливості безпосередньо відчувати результат своєї діяльності. Досвід і практична діяльність засвідчують значущу роль у цьому процесі асоціативної поезії. Поняття «асоціативна поезія» і відповідний літературний прийом з'явилися лише кілька десятиліть тому. Кожен із нас у своєму житті багато разів зустрічався з прикладами асоціацій: бачимо санки – і згадуємо про зиму, тобто можна сказати, що санки асоціюються із зимою. Щоб навчитися скеровувати процес запам'ятовування й опанування техніками ефективного засвоєння інформації, необхідно вміти створювати зв'язки (або асоціації) між будь-якими двома фактами. Одним словом, перше, чого необхідно навчитися, – це створювати асоціації. Прихильниками асоціативної поезії зазвичай є досвідчені й сильні майстри слова [4].

Сучасний словник літературознавчих термінів електронної бібліотеки української літератури дає таке тлумачення терміну *художня асоціація*: «зв'язок уявлень, коли одне з них у людській свідомості викликає інші, інколи ірраціональні (чистий–божественний), контрасту (добро–зло), суміжності в часі (весна–цвітіння) або просторі (поле–жито), і є наслідком естетичного освоєння дійсності».

На цих поняттях базується вид віршування в іспанській поезії, який називається *avenidas*, один із видів асоціативної поезії. Цей прийом унікальний тим, що в його основі – певна схема або послідовність розташування слів у рядку і строфі. Така

поезія доступна дітям. Якщо слідувати цій системі, то учні зможуть випробувати ситуацію успіху, коли без особливих зусиль виявляють себе як поети ще й іноземною мовою.

Алгоритм написання *avenidas*:

- обрати тему для написання вірша;
- ознайомитися зі схемою такого віршування;
- звернути увагу на систематичне повторення певних слів;
- спробувати свої сили у створенні поетичного шедевра.

Схема «avenidas» виглядає так:

Avenidas
Avenidas y flores
Flores y mujeres
Avenidas y flores y mujeres
un admirador

Дотримуючись заданої формули, учні 5-го класу в Школі гуманітарної праці написали такий варіант вірша про зиму:

Winter
Winter and snow
Snow and frost
Winter and snow and frost
And cold

Залежно від обраної теми, лексичного запасу учня, його асоціацій і життєвого досвіду вірш може бути більш лексично й емоційно насиченим.

Крім навчальної ролі цей прийом має велике мотиваційне значення, адже до процесу навчання залучається емоційна сфера. Мотивація породжується самою навчальною діяльністю за допомогою її основних принципів: створення ситуації успіху, мовного оточення, охоплення учнів активною роботою.

Для старшокласників пропонується такий жанр і спосіб написання віршів у сучасній поезії, який називається *синквейн*. Синквейн у своїй практиці успішно використовують вчителі й викладачі під час уроків літератури, російської мови, ОБЖ, історії,

біології, хімії, фізики, економіки, юриспруденції, іноземної мови і навіть математики. Синквейн (англ. *cinquain*) походить від французького слова «п'ять», що означає, майже дослівно, «вірш з п'яти рядків». Але синквейн частіше пишеться не за довільною формою, а за певними і досить складними правилами [2]. Він є спробою вмістити в досить короткій формі знання, почуття, асоціації і висловити власну думку з певного питання, події чи предмета, які й є темою синквейна. Вважається, що цей жанр поезії на початку ХХ століття вигадала американська поетеса Аделаїда Крепсі, яка захоплювалася східними формами віршування, зокрема Хокку і Танка. Тому іноді можна зустріти випадки, коли синквейн називають східним віршем, що не зовсім правильно, хоча його прабатьки були справжніми східними віршами [там само].

Є два види синквейну: класичний – досить складний у написанні і дидактичний – більш демократичний, який під силу школярам уже середніх класів. Нова дидактична форма складання синквейнів більше сприяє розвитку здібностей щодо аналізу, образного мислення і мови. Дидактичні правила їх написання були розроблені набагато пізніше, в процесі застосування методики складання синквейнів у американській освіті. Це є основою для створення змістовних і мудрих віршованих творів [2].

Під час складання дидактичного синквейну кількість складів уже не має такого значення, як у класичному. Тут головне – смисловий зміст і частина мови, що використовується в кожному рядку [там само].

Правила складання дидактичного синквейну.

У першому рядку – вказується тема синквейну, зазвичай це явище або предмет, про який йдеться. Частіше пишеться лише одне слово, іноді – невелике словосполучення. Щодо частин мови, то це займенник або іменник, що відповідають на запитання *хто? що?*

У другому рядку – вже два слова, іноді й словосполучення, що описують властивості та ознаки предмета або явища. Щодо частин мови, то це зазвичай дієприкметники і прикметники, що відповідають на запитання *який? яка?*

У третьому рядку – три слова (іноді словосполучення), які описують дії, притаманні для цього явища чи об'єкта. Як частина мови – це дієслова та дієприкметники, що відповідають на запитання *що робить?*

У четвертому рядку автор висловлює власну думку щодо порушеної теми. Іноді це просто відомий афоризм, фраза або щось подібне, іноді навіть невеликий вірш. Більш традиційним є варіант, коли фраза складається з чотирьох слів, що не так принципово: трьох–п'яти слів вважається цілком достатньо. Іноді використовуються і довші варіанти для пояснення своєї позиції.

П'ятий рядок – складає знову-таки одне слово або словосполучення. Це начебто резюме всього вірша, що відображає суть предмета або явища, про які йдеться, і думка автора про це. Зазвичай частиною мови є іменник або займенник, що відповідає на запитання *хто? що?* Це часто слугує наступною темою для складання нового синквейну [там само].

Зазначимо: правила складання синквейну вважаються передусім рекомендацією. Автор, якщо це потрібно для більш змістовного вірша, може іноді їх коригувати. Зокрема, в третьому рядку використовуються два слова, а не три, словосполучення замість одного слова, або одні частини мови замінюються іншими. Це не так принципово, зважаючи на те, що в результаті вийде гарний синквейн. Або в п'ятому рядку використовуються два–три і навіть чотири слова, пов'язані з темою синквейну, що відображає суть вірша. Це також не є фатальним відступом від загальноприйнятих правил.

Після ознайомлення учнів 10-го класу з правилами складання дидактичного синквейну англійською

мовою з теми «Talking about people» було складено вірш про характер людини:

Character

*Tolerant, considerate
Understands, supports, helps
You are lucky if you have it*

Personality

А в 9-му класі на тему «Travelling» підготовлено:

Travel

*Exciting, fascinating
Calls, attracts and develops
Pleasure*

Існують різні варіанти роботи з синквейнами, особливо якщо використовується метод їх написання з навчальною метою. Синквейни можна скласти групою, коригувати чиїсь готові на свій лад, писати невеликі розповіді та історії вже готовими синквейнами [2]. Використовують також навчальні синквейни, загадки, синквейни, в яких відсутній найголовніший перший рядок, і тоді доводиться визначати тему вірша, аналізуючи зміст усього синквейну [там само].

В уявній простоті й невибагливості синквейну наявний величезний потенціал: це і серйозний інструмент емоційного, логічного та особистісного розвитку дитини, і цікава та захоплююча гра, здатна розфарбувати в яскраві кольори творчості й фантазії унормований процес засвоєння знань.

Розглянемо ще один прийом роботи з поетичними творами – написання власних віршів на основі рими відомого автора. Написати гарний твір, та ще й у віршованій формі, дуже складно, якщо бракує знання мови, особливо лексичного матеріалу. Тому цей вид роботи краще використовувати з учнями старших класів. Потрібно читати лірику відомих англійських авторів – Байрона, Камінгз, Роберта Фроста. Особливу увагу необхідно приділяти ознайомленню з технікою написання англійських віршів: насамперед з поняттями «ритм», «рядок», «а строфа». Розуміння процесу складання віршів допоможе швидше оволодіти цим мистецтвом. Деякі

англійські вірші мають риму, інші її не мають, певні склади перебувають під наголосом, інші – ненаголошені.

Важливим етапом є мозковий штурм. Для його проведення спочатку треба визначити тему майбутнього твору і завжди тримати її в голові. Припустимо, тема – «кохання». Далі необхідно написати англійською всі слова, що створюють асоціативний ряд з цим поняттям: hate (ненависть), rose (троянда), heart (серце), rain (біль), joy (радість), beauty (краса), sunsets (захід) тощо. Продовжіть цей список за можливості. Знайдіть приклад вірша, на який можна спиратися і який відповідає обраній темі. Важливо вчитися в інших, як з'єднати всі слова разом [6].

Наприклад, з учнями 11-го класу ми спробували написати вірш на тему кохання, яка в усі часи не залишала байдужими підлітків цього віку. За приклад взято такий вірш:

My Love (Tasha Shores)

*My love is like an ocean
It goes down so deep
My love is like a rose
Whose beauty you want to keep.
My love is like a river
That will never end
My love is like a dove
With a beautiful message to send.
My love is like a song
That goes on and on forever
My love is like a prisoner
It's to you that I surrender.*

У нас вийшла така рима:

My feelings

*My feelings are like a sea
I cannot stop them and foresee
My feelings are like a storm
That always call me home
My feelings are like water
I drink them when it becomes hotter
My feelings are so deep
They are so generous to keep*

Якщо цей вірш ще не такий досконалий (перші проби пера), він все-таки заслуговує на увагу, бо є результатом творчої роботи, натхнення та бажання вдосконалюватися. Вважається, що «поезія дає імпульс творчій уяві і має величезний потенціал емоційного впливу» [4]. Яскравість, образність, фантазія у віршах і піснях для дітей збуджують у них інтерес до іноземної мови, що є сильною мотивацією, яку ми й збираємося підсилювати та підтримувати.

Література

1. Бахман Е.В. Синквейны на уроках химии [Електрон. ресурс] // Альманах: день за днем / Е.В. Бахман. – URL: <http://www.den-za-dnem.ru/page.php?article=410> (13.02.14). – Назва з екрану.
2. Как писать английские стихи [Електрон. ресурс] // Как просто. Образование: URL: <http://www.kakprosto.ru/kak-85553-kak-pisat-angliyskie-stihi> (20.02.14). – Назва з екрану.
3. Метод синквейнов [Електрон. ресурс] // Поиск Портал Обучение и саморазвитие каждому. – URL: <http://samosoverhenstvovanie.ru/creation/poetry/cinquain-ryatistishie/method-cinquain> (12.02.14). – Назва з екрану.
4. Мордвинова Т.В. Синквейн на уроке литературы [Електрон. ресурс] // Фестиваль педагогических идей «Открытый урок» / Т.В. Мордвинова. – URL: <http://festival.1september.ru/articles/518752/> (10.02.14). – Назва з екрану.
5. Синквейн [Електрон. ресурс] // Википедия. Свободная энциклопедия. – URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Синквейн> (15.02.14). – Назва з екрану.
6. Скорик С. Ассоциативная поэзия [Електрон. ресурс] // Статьи о поэзии / С.Скорик. – URL: <http://stihi.pro/111-assciativnaya-poeziya.html> (12.02.14). – Назва з екрану.
7. Словник літературознавчих термінів [Електрон. ресурс] // Бібліотека української літератури. – URL: <http://www.ukrlib.com.ua/encycl/slovnyk/printout.php?number=187> (16.03.14). – Назва з екрану.

Анотації

Євгенія ВИШНЕВЕЦЬКА

Складання віршів як засіб підвищення мотивації до вивчення іноземної мови

У статті порушується проблема мотивації навчальної діяльності. Обґрунтовується, що написання поетичних творів є ефективним прийомом викладання іноземної мови в середній школі, що розвиває образне мислення, розширює лексичний запас учнів і вчить їх свідомо використовувати це для висловлювання власних ідей і думок.

Детально розглядаються особливості створення таких зразків асоціативної поезії, як синквейн та «avenidas» англійською мовою, пропонуються варіанти їх використання в процесі викладання; аналізуються приклади практичного використання цих поетичних зразків. Особлива увага приділяється алгоритму написання учнівських віршів іноземною мовою на основі використання рими вже відомих авторів.

Доводиться, що використання зазначеного прийому сприяє розвитку творчої уяви учнів, надає процесу навчання емоційного забарвлення, слугує дієвою мотивацією.

Ключові слова: навчальна мотивація, синквейн, творча уява, асоціативна поезія.

Евгения ВИШНЕВЕЦКАЯ

Написание стихов как средство повышения мотивации к изучению иностранного языка

В статье поднимается проблема мотивации учебной деятельности. Обосновывается, что написание поэтических произведений является эффективным приёмом преподавания иностранного языка в средней школе, который развивает образное мышление, расширяет лексический запас учеников и учит их сознательно использовать это для высказывания собственных идей и мыслей.

Подробно рассматриваются особенности создания таких образцов ассоциативной поэзии, как синквейн и «avenidas» на английском языке, предлагаются варианты их использования в процессе преподавания; анализируются примеры практического использования этих поэтических образцов. Особое внимание отводится алгоритму написания ученических стихов иностранным языком на основе использования рифмы уже известных авторов. Доказывается, что использование этого приема способствует развитию творческого воображения учеников, придаёт процессу обучения эмоциональную окраску, служит действенной мотивацией.

Ключевые слова: учебная мотивация, синквейн, творческое воображение, ассоциативная поэзия.

Eugeniya VYSHNEVETSKA

Poetic work as a means of motivation for learning a foreign language

Motivation of educational activity is a problem in the present time. It is substantiated that writing poetry is an effective method of teaching a foreign language in high school. It develops creative thinking, expands vocabulary of students and teaches them to use deliberately while expressing to their own ideas and opinions.

The process of the creation of such samples of associative poetry are presented in details as Cinquain and «avenidas». English options offered their use in teaching; analyzed examples of practical use of these poetic samples. Special attention is paid to the algorithm of writing poetry in a foreign language through the use of rhymes of already known authors. It is shown that the use of such an approach creative imagination of students, makes learning process more emotional, is the key motivation.

Keywords: educational motivation, Cinquain, imagination, associative poetry.